

PWYLLGOR: **PWYLLGOR ARCHWILIO**

DYDDIAD: **1 RHAGFYR 2016**

TEITL: **ADOLYGU'R CYFANSODDIAD**

PWRPAS YR ADRODDIAD: **ADRODD AR ADOLYGIAD Y CYFANSODDIAD**

AWDUR: **IWAN G D EVANS – SWYDDOG MONITRO**

GWEITHREDIAD: **ER PENDERFYNIAD**

1. Cefndir

Fe fabwysiadwyd y Cyfansoddiad diwygiedig gan y Cyngor yng Ngorffennaf 2014. Roedd yn seiliedig ar gyfansoddiad model oedd wedi ei ddatblygu yn genedlaethol.

Yn amlwg mae mabwysiadu cyfansoddiad newydd yn waith sylweddol o safbwynt llywodraethu a bu gweithgor o'r Pwyllgor Archwilio yn cefnogi'r Swyddog Monitro yn y gwaith gwreiddiol yma. Fe fyddwch yn ymwybodol fod newidiadau i'r Cyfansoddiad wedi eu hadrodd i'r Cyngor o bryd i'w gilydd ers ei fabwysiadu. Mae'r newidiadau yma yn bennaf wedi deillio o newidiadau deddfwriaethol ac ambell fater oedd angen ei gryfhau neu egluro . Fodd bynnag wedi 2 flynedd o weithredu'r Cyfansoddiad roeddwn o'r farn ei bod yn amserol cymryd trosolwg o'i weithrediad ac agor trafodaeth ar hyn. Nid oedd yn fwriad mynd ati i ail ysgrifennu'r cyfansoddiad ond yn hytrach sicrhau ei fod yn gweithio i'r Cyngor ac adnabod ardaloedd ble roedd angen eglurdeb gwell neu addasu.

2. Sefydlu Gweithgor

Mae'r gwaith cychwynnol yma wedi ysgogi ar rai materion sydd angen sylw dyfnach a manylach. Er nad yw'r materion yma yn anorfod yn newidiadau sylfaenol gall fod angen pwysu a mesur oblygiadau rhai newidiadau o safbwynt trefniadau'r Cyngor. Felly l'r perwyl yma ac wrth fapio allan y llwybr ar gyfer dod a'r materion yma gerbron y Cyngor byddwn yn awyddus i ail sefydlu'r gweithgor o 7 aelod i gefnogi'r gwaith yma. Nid wyf yn rhagweld y bydd angen nifer o gyfarfodydd ond bydd yn fforwm i roi barn ar y ffordd ymlaen.

3. Addasu Rheolau Gweithdrefn Ariannol

Wrth symud ymlaen i gynnal yr adolygiad daeth rhai materion i'r amlwg allai gael sylw yn syth. Bydd adroddiad yn mynd gerbron y Cyngor ym Mis Rhagfyr yn adrodd ar ddiwygiadau i hawliau dirprwyedig swyddogion sydd yn adlewyrchu newidiadau adrannol a deddfwriaethol.

Yn ychwanegol gofynnwyd i addasu'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol.

Ar hyn o bryd mae darpariaeth yn y Rheoliadau Ariannol fel a ganlyn

16.6.37 Yn sgil derbyniadau cyfalaf a ddaw o waredu eiddo, heblaw lle mae penderfyniad i'r gwrthwyneb gan y Cabinet fe aiff 20% i'r adran (hyd at uchafswm o £20,000) a'r gweddill i gronfa gorfforaethol. Bydd gan y Prif Swyddog hawl i ddefnyddio derbyniadau cyfalaf sydd o fewn rheolaeth yr adran lle bo gwerth y defnydd hwnnw

hyd at £50,000 yn unol â'r rheolau ynglŷn â throsglwyddiadau yn Rhan 3. Bydd angen cymeradwyaeth Cabinet ar gyfer defnydd o'r fath lle bo'r swm dros £50,000.

Mae'n deg dweud fod y drefn hon wedi ei sefydlu ar adeg be roedd sefyllfa ariannol y Cyngor yn gwbl wahanol i'r hyn a welwn heddiw. Bryd hynny hefyd roedd llawer llai o reolaeth ganolog ar faterion Eiddo ac roedd yn perthyn i gyfnod cyn mabwysiadu ein Cynllun Rheoli Asedau.

Erbyn heddiw mae holl Eiddo'r Cyngor wedi ei ddatgan yn adnodd corfforaethol ac mae'n cael ei reoli'n ganolog. Mae'r sefyllfa ariannol wedi newid yn gyfan gwbl wrth gwrs a prin yw'r anogaeth sydd angen ei roi i adrannau ryddhau eiddo a danddefnyddir erbyn heddiw gan y bydd yn eu galluogi i wneud arbedion referniw.

Gyda'r Cyngor yn wynebu toriadau enbyd yn y cyllid cyfalaf fydd ar gael i wireddu'r blaenoriaethau fydd yn ein rhaglen gyfalaf, mae angen cymryd y cyfle i sicrhau ein bod yn uchafu'r cyfalaf fydd ar gael i wireddu'n blaenoriaethau yn dilyn gwerthu asedau. Yn sgil y drefn bresennol o ganiatáu i Adrannau gadw 20% o bob derbynneb cyfalaf (hyd at uchafswm o £20,000), bu i £877,000 gael ei ddyrannu ar gyfer blaenoriaethau Adrannol yn hytrach na'i gyfeirio yn uniongyrchol tuag at y blaenoriaethau sydd wedi eu cynnwys yn ein rhaglen gyfalaf. Os fydd gan Adran gais teilwng i gadw cyfran o dderbynneb cyfalaf yn y dyfodol yna bydd modd gwneud cais penodol. Bryd hynny bydd Aelodau yn gallu cloriannu'r buddion a'r risgiau ynghlwm i'r cynllun penodol hwnnw.

Y newid a argymhellir yw dileu rhan gyntaf y paragraff:

~~16.6.37 Yn sgil derbyniadau cyfalaf a ddaw o waredu eiddo, heblaw lle mae penderfyniad i'r gwrthwyneb gan y Cabinet fe aiff 20% i'r adran (hyd at uchafswm of £20,000) a'r gweddill i gronfa gorfforaethol. Bydd gan y Prif Swyddog hawl i ddefnyddio derbyniadau cyfalaf sydd o fewn rheolaeth yr adran lle bo gwerth y defnydd hwnnw hyd at £50,000 yn unol â'r rheolau ynglŷn â throsglwyddiadau yn Rhan 3. Bydd angen cymeradwyaeth Cabinet ar gyfer defnydd o'r fath lle bo'r swm dros £50,000.~~

Gofynnir am farn y Pwyllgor ar y newid arfaethedig.

Argymhelliad :

1. Nodi'r Adroddiad
2. Penodi Gweithgor o 7 Aelod i ystyried canfyddiadau Adolygiad y Cyfansoddiad
3. Argymell y newid i'r Rheoliadau Ariannol.